

GRUMS KOMMUN

Barn & utbildning

SPRÅK- OCH LÄSUTVECKLINGSPLAN

Sida
1(25)

Datum
2022-06-20

Språk- och läsutvecklingsplan

Grums kommun

Postadress

664 80 Grums

Hemsida
www.grums.se

Besöksadress
Kommunhuset, entréplan
Sveagatan 77 Grums

E-post
kommunstyrelse@grums.se

Telefon
0555-420 00

Fax

Organisationsnr
212000-1827

Bankgiro
5674-8270

Sammanfattning

Språk och läsutvecklingsplanen är utformad genom ett samarbete mellan skolenheterna i Grums kommun, från förskola till årskurs 9.

Syfte med språk- och läsutvecklingsplanen är att stärka och främja barns och elevers språk, läs- och skrivutveckling:

- Barnens språkutveckling och läsutveckling ska stärkas och tillvaratas genom väl fungerande övergångar
- Utveckla och systematisera samverkansformerna med biblioteket.
- Främja likvärdigheten för kommunens barn och elever.

Innehåll

1	Inledning.....	5
1.1	Syfte.....	5
1.2	Mål.....	5
1.3	Bakgrund.....	5
1.4	Revidering.....	5
1.4.1	Skollagen.....	5
1.4.2	Lpfö 18.....	6
1.4.3	Lgrsär22.....	6
1.4.4	Lgr22.....	6
2	Samverkan med bibliotek.....	7
2.1	Förskola.....	7
2.2	Förskoleklass till årskurs 9.....	7
3	Arbetsgång inom varje område förskola.....	8
3.1	1-2 år Introduktion.....	8
3.2	2-3 år.....	8
3.3	3-4 år.....	8
3.4	5 år.....	8
3.5	Arbetsgång för alla åldrar.....	8
3.6	Ärendegång.....	9
3.6.1	Anmälan och beslut om att starta utredning.....	9
3.6.2	Pedagogisk kartläggning.....	9
3.6.3	Handlingsplan.....	9
3.6.4	Uppföljning och utvärdering.....	9
4	Arbetsgång förskoleklass till årskurs 3.....	10
4.1	Förskoleklass.....	10
4.1.1	Utvärdering.....	10
4.1.2	Överlämning till årskurs 1.....	10
4.2	Årskurs 1-3.....	10
4.2.1	Uppföljning.....	11
4.2.2	Överlämning till årskurs 4.....	11
4.3	Insatser/åtgärder förskoleklass.....	12
4.4	Främjande undervisning förskoleklass.....	12
4.5	Insatser/åtgärder årskurs 1-3.....	12
4.6	Främjande undervisning årskurs 1-3.....	12
4.7	Samverkan med biblioteket förskoleklass till årskurs 3.....	13
5	Ärendegång förskoleklass till årskurs 9.....	14
5.1.1	Anmälan och beslut om att starta utredning.....	14
5.1.2	Pedagogisk kartläggning.....	14
5.1.3	Upprättande av åtgärdsprogram.....	14
6	Arbetsgång årskurs 4-9.....	15
6.1	Insatser/Åtgärder.....	19
6.1.1	Årskurs 4-6.....	19
6.1.2	Årskurs 7-9.....	19
7	Kompetensutveckling.....	21
7.1	Förskola.....	21
7.2	Förskoleklass till årskurs 3.....	21
7.3	Årskurs 4-9.....	21
8	Hur jobbar vi framåt?.....	22
9	Bilagor.....	23

9.1	Förklaring av begrepp och arbetsmetoder Bilaga 1.....	23
-----	---	----

1 Inledning

I Grums kommun arbetar vi gemensamt med en språk- och läsutvecklingsplan för att främja barn och elevers språk- och läsutveckling mot en god måluppfyllelse.

1.1 Syfte

- Syfte med språk- och läsutvecklingsplanen är att stärka och främja barns och elevers språk, läs- och skrivutveckling.
- Barnens språkutveckling och läsutveckling ska stärkas och tillvaratas genom väl fungerande övergångar
- Utveckla och systematisera samverkansformerna med biblioteket.
- Främja likvärdigheten för kommunens barn och elever.

1.2 Mål

Målet är att öka elevernas måluppfyllelse genom en god språkutveckling, läsförmåga och läsförståelse.

1.3 Bakgrund

Handlingsplanen spänner över hela barnets/elevens studietid i Grums kommun, från förskola till och med årskurs nio för barn och elever i förskola, grundsärskola och grundskola. Centralt finns behov av samsyn kring språk- och läsutveckling under hela barnets/elevens skolgång. För att uppnå likvärdighet blir planen en grund i arbetet där gemensamma metoder och arbetssätt används inom kommunen.

1.4 Revidering

Planen utvärderas i slutet av varje läsår för att kunna revideras inför varje nytt läsår.

1.4.1 Skollagen

Kap 1 Syftet med utbildningen inom skolväsendet

4 § Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. [...] I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Kap. 3

§ /Träder i kraft I:2022-07-01/ Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

1.4.2 Lpfö 18

“Kommunikation och skapande Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan ska därför lägga stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska, genom att uppmuntra och ta tillvara deras nyfikenhet och intresse för att kommunicera på olika sätt.”

1.4.3 Lgrsär22

Språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga.

1.4.4 Lgr22

Språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. (Svenska)

2 Samverkan med bibliotek

En viktig del i arbetet med att främja en god språk- och läsutveckling för våra barn och elever är vår samverkan med biblioteket. Bibliotekets kompetenser är en värdefull resurs och samverkanspartner.

2.1 Förskola

Förskolan har ett nära samarbete med biblioteket och dialog sker genom vår Kulturgrupp.

Samarbete sker genom sagopåsar, kapprumsbibliotek, bokbryggan, sagoläsning på biblioteket och av biblioteket på våra förskolor, bokprat, föreställningar, författarbesök. Förundran - bokstart i Värmland.

2.2 Förskoleklass till årskurs 9

- Årshjul för läsfrämjande insatser kommer att utarbetas
- Biblioteksbesök/år innehållande bland annat bokgåva samt lånekort
- Bokprat på skolorna av bibliotekspersonal
- Klassuppsättningar och boklådor
- Läsprojekt som främjar elevers samarbete mellan olika åldersgrupper
- Författarbesök
- Tillgång till ljudböcker genom Legimus och Biblio

3 Arbetsgång inom varje område förskola

3.1 1-2 år Introduktion

Inledande samarbete med vårdnadshavare. Samtal kring språkutvecklingen, flerspråkighet.

Tecken som stöd (TAKK) och bildstöd, skapa språkförståelse och kommunikation.

Sagoläsning, rim, ramsor, sånger, dramatisering. Arbeta tematiskt kring en saga. Kippin-lådan, Polyglutt.

Pedagogerna fungerar som språkförebilder. Bygger ut barnens ordförråd.

3.2 2-3 år

Sagoläsning, rim, ramsor, sånger, dramatisering. Arbeta tematiskt kring en saga. Kippin-låda, Före Bornholmsmodellen. Polyglutt. Pedagogerna fungerar som språkförebilder. Bygger ut barnens ordförråd. Barnet bygger meningar. Pedagogerna upprepar barnens meningar med rätt grammatik. Skapa intresse för skriftspråket. Ord och bokstäver finns i lärmiljön. Barn som är intresserade lär sig ordbilder. tex sitt namn.

3.3 3-4 år

Sagoläsning, rim, ramsor, sånger, dramatisering. Arbeta tematiskt kring en saga. Kippin-låda, Före Bornholmsmodellen. Polyglutt. Språk-appar. Språkutvecklande samtal. Uppmuntra barnen till att sätta ord på tankar, känslor och åsikter. Uppmuntrar samspel med andra, att prata med sina kompisar mm.

3.4 5 år

Sagoläsning, rim, ramsor, sånger, dramatisering. Arbeta tematiskt kring en saga. Kippin-låda, Före Bornholmsmodellen. Polyglutt. Språk-appar. Språkutvecklande samtal. Uppmuntra barnen till att sätta ord på tankar, känslor och åsikter. Uppmuntrar samspel med andra, att prata med sina kompisar mm. Uppmuntrar skrift. Skriva egna namnet eller mer vid intresse. Övergång till förskoleklass - dokumentation kring barnens förmågor överlämnas. Möte kring enskilt barn förekommer vid behov.

3.5 Arbetsgång för alla åldrar

September   Skriva utbildningsplan utifrån läroplan och barngrupp.

September-november   Barnkonferenser - individ och gruppnivå.

Februari   Uppdatera nuläget i utbildningsplanen

Maj   Analys av utbildningsplan

3.6 Ärendegång

3.6.1 Anmälan och beslut om att starta utredning

Pedagogerna beskriver sin oro och vilka åtgärder som vidtagits. Rektor beslutar om utredning ska inledas tillsammans med ansvarig förskollärare. Specialpedagog och vårdnadshavare är involverade.

3.6.2 Pedagogisk kartläggning

Pedagogerna gör en djupare beskrivning för att ge en tydligare bild av vad som behöver jobbas med. Beslut om särskilda åtgärder beslutas av rektor.

3.6.3 Handlingsplan

En handlingsplan utgör ett stöd för att säkerställa barnets utveckling och lärande.

3.6.4 Uppföljning och utvärdering

Sker för att bedöma effekt och fortsatt arbete.

4 Arbetsgång förskoleklass till årskurs 3

4.1 Förskoleklass

Förskoleklass arbetar vidare med att utveckla den språkliga medvetenheten. Som stöd för undervisningens utformning använder man kartläggningsmaterialet "Hitta språket".

År	Period	Så här gör vi
Förskoleklass HT	v 33-43	Kartläggning Hitta språket
	v 44	Sammanställning
	v 46	Samråd, analys, insatser
Förskoleklass VT	v 11	Grafem och fonem Avstämning/Uppföljning
	v 13	Samråd/bedömning, analys, insatser

4.1.1 Utvärdering

Analys av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna:
Vad blev resultatet?
Fick undervisningen förväntad effekt?
Hur kan undervisningen utvecklas vidare?

4.1.2 Överlämning till årskurs 1

På överlämningen diskuteras:
Kunskaper och förmågor. Resultatet av Hitta språket. Arbetsätt och metoder, vad har fungerat bra.

4.2 Årskurs 1-3

Screening - Avstämning - Åtgärder - Uppföljning

År	Period	Det här gör vi
Åk 1 HT	V. 34-36	Bedömningsstöd Läs- och skriv
	V. 38	Samråd/särskild bedömning Analys Åtgärder
Åk 1 VT	V. 10-12	Bedömningsstöd
	V. 14	Samråd/särskild bedömning Analys Åtgärder

	V. 21	Uppföljning, sammanställning
Åk 2 ht	V. 39-41	Bedömningsstöd i läs och skrivutveckling
	V. 43	Samråd/särskild bedömning Analys Åtgärder
Åk 2 vt	V. 12-15	Bedömningsstöd i läs och skrivutveckling
	V. 17	Samråd/särskild bedömning Analys Åtgärder
Åk 3 ht	V. 42-45	Bedömningsstöd i läs och skrivutveckling
	V. 47	Samråd/särskild bedömning Analys, åtgärder
Åk 3 VT	V. 11-20	Nationella prov
	V. 20-24	Individuell analys från lärare Samrättning av delprov Analys Sammanställningar

4.2.1 Uppföljning

Uppföljning av bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling genomfört och sammanställt slutet av maj.

Kunskapsuppföljning i alla ämnen.

Analys av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna:

- Vad blev resultatet?
- Fick undervisningen avsedd effekt?
- Hur kan undervisningen utvecklas vidare?
- Vilka åtgärder/insatser har fungerat bra på grupp- respektive individnivå?

4.2.2 Överlämning till årskurs 4

På överlämningen diskuteras:

- Kunskaper och förmågor
- Resultatet av nationella prov samt detaljerad överlämning gällande varje elevs förmåga i de olika läsförståelseprocesserna. Arbetsätt och metoder, vad som har fungerat bra.

4.3 Insatser/åtgärder förskoleklass

Insatser på grupp- och individnivå genomförs efter de behov som framkommit vid avstämningsmöte (hitta språket).

För enskilda elever kan Jämna steg användas även i förskoleklass.

Vidare utredning vid behov, t ex SWAPP, Skolord.

4.4 Främjande undervisning förskoleklass

- Bornholmsmodellen - språklig medvetenhet
- Uttalsträning
- Språkljud
- Rim
- Fonem, bokstavsljud
- Högläsning varje dag
- Utveckling av elevers ordförråd
- Klassrumsdiskussioner
- Textsamtal

4.5 Insatser/åtgärder årskurs 1-3

Åtgärderna anpassas utefter elevens behov samt de specifika svårigheter eleven uppvisar.

Insatser på grupp- och individnivå genomförs efter de behov som framkommit vid avstämningsmöte.

Åtgärd	Genomförs av
Bravkod	Spec
Intensivläsning	Arbetslaget
Jämna steg	Spec/arbetslag
Träning av uttal och språkljud	Spec

Vidare utredning vid behov, t ex ITPA, LOGOS, SWAPP, Skolord

4.6 Främjande undervisning årskurs 1-3

- Högläsning varje dag
- STL - Skriva sig till lärande STL arbetsmetod som ska användas i alla årskurser 1-3, minst 2 arbeten per termin, ämnesområdet kan variera men metoden är densamma.
- Modeller för skrivande, tex hinderschema, sexfältare, völ- och venndiagram
- Cirkelmodellen - ämnesövergripande
- Utveckling av elevers ordförråd
- Strukturerade textsamtal
- Klassrumsdiskussioner

- Explicit undervisning i läsförståelsestrategier
- Upprepad läsning
- Gruppläsning med textsamtal
- Parläsning

4.7 Samverkan med biblioteket förskoleklass till årkurs 3

- Biblioteket erbjuder och hjälper till att boka in två biblioteksbesök per läsår/klass
- Läsprojekt, samverkan mellan olika årsgrupper
- Bokprat en gång per termin, bibliotekarie kommer till klasserna.
- Lånekort erbjuds alla elever i åk 2
- Bokprat för lärare om barnböcker en gång per termin.
- Läsresan
- Förskoleklass “Kurren och Pigan”
- Årskurs 1 “Viggo och mammalivet”
- Årskurs 2 “Armstrong”

5 Ärendegång förskoleklass till årkurs 9

5.1.1 Anmälan och beslut om att starta utredning

Pedagogerna beskriver de anpassningar/insatser som gjorts och på vilket sätt eleven riskerar att inte nå målen. Rektor beslutar om att utredning ska inledas tillsammans med ansvarig lärare. Specialpedagog/speciallärare och vårdnadshavare är delaktiga.

5.1.2 Pedagogisk kartläggning

Pedagogerna gör en djupare beskrivning av elevens behov av stöd, hur stöd kan ges, vad som fungerar. Sker i samråd.

5.1.3 Upprättande av åtgärdsprogram

Ett åtgärdsprogram utgör ett stöd för att säkerställa elevens utveckling och stödinsatser för att nå målen. Beslut av rektor

Uppföljning och utvärdering sker för att bedöma effekt och fortsatta insatser, sker i samråd med vårdnadshavare.

6 Arbetsgång årskurs 4-9

Screening - Avstämning - Åtgärder - Uppföljning

År	Period	Det här gör vi
År 4 - HT	V. 32-34	Analys NP år 3 Åtgärder görs utifrån tidigare resultat.
År 4 - HT	V. 42-43	Kartläggning Läst - Grupprov - Avkodning nonord A+B - Avkodning A+B Läst – Individuella Genomförs med berörda elever efter konsulterande samtal med speciallärare/specialpedagog utifrån resultat på grupprov.
År 4 - HT	V. 45	Avstämning och åtgärder Genomgång av resultaten vi fått i LÄST. Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser.
År 4 - VT	V. 6-7	Uppföljning Vi följer upp åtgärder genom att de elever som haft stöd och insatser gör samma kartlägningsprov en gång till. Läst - Grupprov - Avkodning nonord A+B - Avkodning A+B
År 4 - VT	V. 8-10	Kartläggning Somt - Grupprov Somt - Individualprov Genomförs med berörda elever efter konsulterande samtal med speciallärare/specialpedagog utifrån resultat på grupprov.
År 4 - VT	V. 10-11	Avstämning och åtgärder Möte: Genomgång av resultaten vi fått i SOMT. Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser
År 4 - VT	V. 20-22	Uppföljning Vi följer upp åtgärder genom att de elever som haft stöd och insatser gör samma kartlägningsprov en gång till.

Somt - Grupprov

År 4 - VT	V 23-24	Analys av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna: Vad blev resultatet? Fick undervisningen förväntad effekt? Hur kan undervisningen utvecklas vidare?
År	Period	Det här gör vi
		Åtgärder görs utifrån tidigare resultat och analys.
År 5 - VT	V 42-43	Kartläggning Kartlägningsmaterial – LÄST Delprov Läsförståelse Elever med konstaterade avkodningssvårigheter ska få texten uppläst för att kunna mäta förståelsen av en text.
År 5 - VT	V 45	Avstämning och åtgärder Genomgång av resultaten vi fått i LÄST. Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser.
År 5 - VT	V 6-7	Uppföljning Vi följer upp åtgärder genom att de elever som haft stöd och insatser gör samma kartlägningsprov en gång till.
År 5 - VT	V 23-24	Analys av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna: Vad blev resultatet? Fick undervisningen förväntad effekt? Hur kan undervisningen utvecklas vidare?
År	Period	Det här gör vi
År 6 - HT	V 40-41	Kartläggning Kartlägningsmaterial – LÄST Delprov – Läsförståelse Elever med konstaterade avkodningssvårigheter ska få texten uppläst för att kunna mäta förståelsen av en text.
År 6 - HT	V 43	Avstämning och åtgärder Genomgång av resultaten vi fått i LÄST. Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i

planeringen av åtgärder och insatser

År 6 - HT	V. 45-49	Nationella prov
År 6 - VT	V. 6-7	Uppföljning Vi följer upp åtgärder genom att de elever som haft stöd och insatser gör samma kartlägningsprov en gång till. Delprov - Läsförståelse
VT - år 6	V. 10	Nationella prov i svenska Genomförs enligt Skolverkets direktiv (VT) Kunskapsprofiler fylls i för alla elever
VT- år 6	V. 23	Analys av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna: Vad blev resultatet? Fick undervisningen förväntad effekt? Hur kan undervisningen utvecklas vidare?
VT-år 6	V. 23	Överlämning till årskurs 7 Genomgång av måluppfyllnad. Överlämning av formuläret Sammanställning av NP år 6. Arbetsätt och metoder, vad har fungerat bra.
År 7 HT	V. 32-34	Analys NP år 6 Åtgärder görs utifrån tidigare resultat.
År 7 HT	V.43, 45-46	DLS Läsförståelse Läshastighet Ordförståelse Rättstavning
År 7 HT	V. 47	Avstämning och åtgärder Genomgång av resultaten vi fått i DLS. Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser
År 7 VT	V. 5-7	Pejlo: Lässtrategier Sökläsning Översiktsläsning Djupläsning
År 7 VT	V. 8	Avstämning och åtgärder Genomgång av resultaten vi fått i DLS. Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i

planeringen av åtgärder och insatser

- År 7 VT V. 23-24 **Analys** av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna:
Vad blev resultatet?
Fick undervisningen förväntad effekt?
Hur kan undervisningen utvecklas vidare?
- År 8 HT V. 32- 34 Åtgärder utifrån tidigare resultat i åk 7 och analys.
- År 8 HT V. 40-43 DLS
Läshastighet
Läsförståelse
Skönlitterär text “Den elektriska flickan”
- År 8 HT V.45 **Avstämning och åtgärder**
Genomgång av resultaten vi fått i DLS.
Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser
- År 8 VT V. 14-15 Skönlitterär text “Skulden”
- År 8 VT V.17 **Avstämning och åtgärder**
Genomgång av resultaten skönlitterär text.
Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser
- År 8 VT V. 23-24 **Analys** av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna:
Vad blev resultatet?
Fick undervisningen förväntad effekt?
Hur kan undervisningen utvecklas vidare?
- År 9 HT V. 32-34 Åtgärder utifrån tidigare resultat i åk 8 och analys.
- År 9 HT V. 38-40 Sakprosatext ur Pejlo
- År 9 HT V. 41 **Avstämning och åtgärder**
Genomgång av resultaten sakprosa.
Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser
- År 9 HT V. 47- 48 Skönlitterär text “14:e februari”
- År 9 VT V. 4 **Avstämning och åtgärder**
Genomgång utifrån höstterminens betyg samt skönlitterär text.

Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser

År 9 VT	V.12	Nationella prov svenska
År 9 VT	V.16	Avstämning och åtgärder Genomgång av resultaten Nationella prov i svenska Möte: Spec, mentor, ämneslärare och rektor deltar i planeringen av åtgärder och insatser
År 9 VT	V. 22-23	Analys av genomförd undervisning sker i juni utifrån frågorna: Vad blev resultatet? Fick undervisningen förväntad effekt? Hur kan undervisningen utvecklas vidare?

6.1 Insatser/Åtgärder

6.1.1 Årskurs 4-6

Om eleven ej uppnått målen i svenska för årskurs 3 sätts åtgärder in direkt vid starten av årskurs 4. Åtgärderna anpassas utefter eleven samt de specifika svårigheter eleven uppvisar.

Insatser på grupp- och individnivå genomförs efter de behov som framkommit vid avstämningsmöte.

Följande material används för fortsatt arbete för elever i behov av individuella insatser:

- Fonomix
- Wip
- Legilexi
- Bravkod
- Adlers kartläggning för läs- och skrivutveckling

6.1.2 Årskurs 7-9

Om eleven ej uppnått målen i svenska för årskurs 6 sätts åtgärder in direkt vid starten av årskurs 7. Åtgärderna anpassas utefter eleven samt de specifika svårigheter eleven uppvisar.

Insatser på grupp- och individnivå genomförs efter de behov som framkommit vid avstämningsmöte.

Följande material används för fortsatt arbete för elever i behov av individuella insatser:

- Fonomix
- Wip
- Legilexi
- Bravkod

- Adler
- Reparationskurs svenska

7 Kompetensutveckling

Tidigare insatser:

7.1 Förskola

- “Språkstimulerande arbetssätt”- kompetensutveckling för alla pedagoger VT 21 och HT 21
- “Läsllyftet” via Skolverket, 2 moduler - kompetensutveckling för pedagogerna under läsåren 18/19 och 19/20
- Kurs “TAKK” ht20 för alla pedagoger

7.2 Förskoleklass till årskurs 3

- STL- skriva sig till lärande, en arbetsmetod som vilar på forskning
- Läsllyftet via Skolverket
- Tecken som stöd - Grundsärskolan

7.3 Årskurs 4-9

- Läsllyftet via Skolverket
- STL- skriva sig till lärande, en arbetsmetod som vilar på forskning
- Deltagande i SOL Värmland, regionalt nätverk för språk-, läs- och skrivutvecklare.

8 Hur jobbar vi framåt?

- Läsfrämjande insatser i årshjulet för respektive område
- Fortsatt samverkan med bibliotek
- Tillvarata våra interna kompetenser och dela med oss av ny kunskap och forskning
- Deltagande i forskningsprojektet "Utforskande och fördjupande textsamtal"(enstaka lärare 7-9. För ytterligare information se <https://www.skolfi.se/forskningsfinansiering/finansierade-forskningsprojekt-2021/utforskande-och-fordjupande-textsamtal/>).
- Introducera nyanställda i läsutvecklingsplanens innehåll och arbetssätt
- Förundran
- Språksamtal med vårdnadshavare vid introduktion i förskolan

9 Bilagor

9.1 Förklaring av begrepp och arbetsmetoder

Bilaga 1

Adler

Läs- och skrivscreening.

Barnkonferens

Ett möte i början av varje hösttermin där avdelningens pedagoger, ansvarig rektor och specialpedagog pratar om barngruppen på grupp och individnivå.

Bedömningsstöd i läs- och skrivutveckling

Syfte med bedömningsstödet är att lärare lättare ska kunna följa upp elevernas kunskaper i läsande och skrivande i årskurs 1–3. Med hjälp av bedömningsstödet är det möjligt att tidigt identifiera elever som riskerar att få eller som redan har svårigheter inom läs- och skrivutvecklingen.

Före Bornholmsmodellen

Ett evidensbaserat material för språkutveckling. Boken innehåller språksamlingar med konkreta övningar i en tydlig struktur och arbetsgång.

BRAVKOD

Vänder sig till elever, främst, i årskurs 2 som har behov av att automatisera ordbilder. För att avgöra om eleven är i behov av träning med Bravkod används Avkodningstest 1 och 2 (H4 och H5). Avkodningstesterna görs även efter Bravkodperiod för att avgöra om eleven uppnått gränsvärdet för sin ålder.

Träning med Bravkod utförs 2-3 tillfällen/vecka, i 6 veckor, en- till- en och det tar ca 20 min/tillfälle.

Ett arbetspass innehåller:

- Hjärngympa: Korsning av ”mittlinjen” med alfabetet eller annat.
- Enbokstavlista,
- Tvåbokstavlista,
- Basövningar: Mönstergivning, stavelseträning och högfrekventa ord.
- Tvåbokstavlista
- Enbokstavlista

Då och då, under de 6 veckorna, görs en utvärdering hur pedagog och elev upplever träningen.

Cirkelmodellen/Genrepedagogik

Cirkelmodellen är en metod som syftar till att utveckla och stärka elevers strategier för lärande. Det är en del av genrepedagogiken. Cirkelmodellens syfte är att skapa delaktighet, att få elever att ta till sig strategier, lära sig strukturer och använda modeller för lärande.

Hitta språket

Ett obligatoriskt material för förskoleklass för att kartlägga elevers kunskaper i språklig medvetenhet.

ITPA (Illinois Test of Psycholinguistic Abilities)

Kartlägger barnets starka och svaga sidor så att inläringen kan gå via de starka sidorna samtidigt som de svaga tränas upp. Testet används bland annat i utredningar med syfte att hjälpa barn med talsvårigheter, inläringssvårigheter och språksvårigheter.

ITPA3

ITPA3 utförs främst i årskurs 2 och 3, en-till-en. ITPA3 består av 12 deltest avsedda att mäta olika kognitiva färdigheter inom områdena generell språkförståelse, muntlig uttrycksförmåga och skriftspråk och för att upptäcka elever som har svårigheter inom olika språkliga processer i tal och skrift. Kartläggningen indikerar även vilka sorts inläringssvårigheter eleven har. I vissa fall kan testresultatet visa behov av en mer ingående bedömning inom andra särskilda områden, tex tal- och språkhjälp, läs- och skrivkartläggning eller vidare till externa utredningar.

Det krävs ITPA3-utbildning för att få genomföra kartläggningen.

Jämna steg

Ett pedagogiskt lästräningsmaterial för barn i åldrarna 6–8 år. Materialet bygger på en-till-en-träning och är särskilt utvecklat för barn som befinner sig i riskzonen för att utveckla läs- och skrivsvårigheter/dyslexi eller behöver extra lästräning för att hålla jämna steg med eleverna inom åldersgruppen.

Kippin-låda

En låda med pedagogiskt material för att stödja kommunikations och språkutvecklingen på ett idérikt och mångsidigt sätt. Materialet innehåller färdiga aktiviteter och spel som inte kräver långa förberedelser och planeringar. Materialet innehåller även bildstöd.

Legilexi

Digitalt lästräningsprogram. Innehåller även utskrivbara övningar.

LOGOS

Logos utförs främst i årskurs 3, en-till-en och testtillfället tar ca 1,5 timme beroende på elevens svårigheter och årskurs. Logos innehåller tre uppgiftsdelar; årskurs 2, årskurs 3-5 och årskurs 6-vuxen. Logos genomförs med elever som visar svårigheter med avkodning, läs- och hörförståelse och skrivning. Det är ett omfattande kartläggningsmaterial som visar olika delar av läsprocessen samt de delfärdigheter som adekvat läsförmåga bygger på. Logos är en grund för att fastställa Dyslexi eller allmänna läs- och skrivsvårigheter. Logos innehåller även förslag till pedagogiska åtgärder.

För att underlätta för eleven görs, med fördel, Logoskartläggningen på skolan med känd personal i känd miljö. Då visar deltesterna en mer rättvis bild av elevens kunskaper. Med fördel görs testet om efter ca 1 år.

Det krävs Logosutbildning för att få genomföra kartläggningen.

Läsresan

Ett språkfrämjande arbete för att öka elevers intresse för böcker där fokus är högläsning.

LÄST

Diagnostisering av grundläggande färdigheter i läs- och stavningsförmåga.

Pollyglutt

En digital bilderbokstjänst. Där finns böcker på svenska och flera andra språk.

Reparationskurs svenska

Kopieringsmaterial i svenska för elever som riskerar att inte nå målen i åk 9.

Skolord

Skolord är ett kartläggningsmaterial som testar ordförrådet inom områdena allmänna skolord, läsebok, so/no och ma. Materialet är uppdelat i tre steg, Steg 1 bygger på ordförrådet i läroböcker i årskurs 1-2, steg 2 på läroböcker i årskurs 3-4 och steg 3 på läroböcker i årskurs 5-6. Materialet kan även användas i olika årskurser beroende på hur länge eleven varit exponerad för svenska. Materialet är begränsat i omfång men fördelen med det är att pedagogen snabbt kan identifiera elever som är i behov av extra stöd vad gäller ordförrådet.

STL

STL, Skriva sig till lärande, är en pedagogisk modell som bygger på ett språkutvecklande arbetssätt där läraren kombinerar pedagogik och digital teknik för att utveckla elevers skrivande i alla ämnen. I modellen ingår bland annat att arbeta med formativ återkoppling elever emellan och mellan elev och lärare. Det som kännetecknar STL är en mycket strukturerad planering med fokus på skrivprocessen och skrivandet sker digitalt.

SVAPP

Syftet med Svapp är att kartlägga det passiva ordförrådet hos elever, främst i förskoleklass. Det utförs i mindre grupper med fem-tio elever och tar ca 20 minuter att utföra. Vid vissa fall kan även kartläggningen utföras en-till-en. Svapp mäter brister i ordförrådet och är ett stöd i planeringen för elever som har behov av stöd av extra språkstimulans och hjälp att utöka sitt ordförråd.

TAKK (Tecken som Alternativ och kompletterande kommunikation)

Pedagoger gör tecken med händerna. Handtecken används tillsammans med tal, som stöd vid språkutveckling. TAKK är ett kommunikationssätt för hörande personer med försenad eller avvikande språkutveckling.

Utbildningsplan

Förskolans dokumentation för det systematiska kvalitetsarbetet. Den beskriver: Vart är vi? Vart ska vi? Hur gör vi? Hur blev det?

WIP

Wolff intensivprogram - individuell lästräning.